

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 198/22

Λουξεμβούργο, 8 Δεκεμβρίου 2022

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-694/20 | Orde van Vlaamse Balies κ.λπ.

Καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού: η επιβαλλόμενη στους δικηγόρους υποχρέωση ενημέρωσης των άλλων εμπλεκόμενων ενδιαμέσων δεν είναι αναγκαία και προσβάλλει το δικαίωμα σεβασμού της επικοινωνίας με τον πελάτη τους

Όλοι οι άλλοι ενδιαμέσοι οι οποίοι εμπλέκονται σε τέτοιου είδους σχεδιασμό, καθώς και ο ίδιος ο φορολογούμενος, υπόκεινται στην εν λόγω υποχρέωση υποβολής πληροφοριών, με τον τρόπο δε αυτόν διασφαλίζεται η ενημέρωση της φορολογικής αρχής

Με οδηγία της Ένωσης ¹ προβλέπεται ότι όλοι οι ενδιαμέσοι οι οποίοι εμπλέκονται σε δυνητικά επιθετικούς διασυνοριακούς φορολογικούς σχεδιασμούς (ρυθμίσεις δυνάμενες να οδηγήσουν σε φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή) υποχρεούνται να τις δηλώνουν στις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Η εν λόγω υποχρέωση αφορά όλους όσους εμπλέκονται στην κατάρτιση, την προώθηση στην αγορά, την οργάνωση ή τη διαχείριση των ανωτέρω σχεδιασμών. Αφορούν επίσης και όλους όσους παρέχουν συνδρομή ή συμβουλές και, αν δεν υπάρχουν τέτοια πρόσωπα, τον ίδιο τον φορολογούμενο. Εντούτοις, κάθε κράτος μέλος δύναται να παρέχει στους δικηγόρους δικαίωμα απαλλαγής από την εν λόγω υποχρέωση στις περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτή θα παραβίαζε το επαγγελματικό απόρρητο το οποίο προστατεύεται βάσει του εθνικού δικαίου. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι δικηγόροι-ενδιάμεσοι υποχρεούνται εντούτοις να γνωστοποιούν, χωρίς καθυστέρηση, σε κάθε άλλον ενδιαμέσο ή στον ενδιαφερόμενο φορολογούμενο, τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών τις οποίες υπέχουν έναντι των αρμοδίων αρχών.

Το φλαμανδικό διάταγμα περί μεταφοράς της επίμαχης οδηγίας προβλέπει ως εκ τούτου ότι, όταν ο δικηγόρος ο οποίος εμπλέκεται σε διασυνοριακό φορολογικό σχεδιασμό δεσμεύεται από το επαγγελματικό απόρρητο, υποχρεούται να ενημερώσει τους άλλους ενδιαμέσους για την αδυναμία του να υποβάλει ο ίδιος τις σχετικές πληροφορίες.

Δύο επαγγελματικές οργανώσεις δικηγόρων προσέφυγαν ενώπιον του βελγικού Συνταγματικού Δικαστηρίου. Υποστηρίζουν ότι είναι αδύνατον να τηρηθεί η υποχρέωση ενημέρωσης των άλλων ενδιαμέσων χωρίς να παραβιασθεί το επαγγελματικό απόρρητο από το οποίο δεσμεύονται οι δικηγόροι. Το βελγικό Συνταγματικό Δικαστήριο ερωτά το Δικαστήριο επ' αυτού.

Με τη σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προστατεύει την εμπιστευτικότητα οποιασδήποτε αλληλογραφίας μεταξύ ιδιωτών και παρέχει αυξημένη προστασία στην επικοινωνία μεταξύ των δικηγόρων και των πελατών τους. Η ανωτέρω ειδική προστασία του επαγγελματικού απορρήτου των

¹ Οδηγία 2011/16/ΕΕ του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2011, σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας και με την κατάργηση της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ (ΕΕ 2011, L 64, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2018/822 του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2018 (ΕΕ 2018, L 139, σ. 1).

δικηγόρων δικαιολογείται από την ανάθεση στους δικηγόρους μιας θεμελιώδους αποστολής σε μια δημοκρατική κοινωνία, ήτοι της υπεράσπισης των πολιτών. Για την εκπλήρωση της εν λόγω αποστολής απαιτείται να έχει κάθε πολίτης τη δυνατότητα να απευθύνεται ελεύθερα στον δικηγόρο του, δυνατότητα η οποία αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη. Το επαγγελματικό απόρρητο καλύπτει επίσης την παροχή νομικών συμβουλών, και δη τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς την ύπαρξή της. Εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι επιβεβλημένο οι πελάτες να μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη ότι, χωρίς τη συγκατάθεσή τους, ο δικηγόρος τους δεν θα αποκαλύψει σε κανέναν το γεγονός ότι τους παρέχει συμβουλές.

Η υποχρέωση όμως που προβλέπει η οδηγία² για τον δικηγόρο-ενδιάμεσο ο οποίος δεσμεύεται από το επαγγελματικό απόρρητο να γνωστοποιεί χωρίς καθυστέρηση στους άλλους ενδιαμέσους τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών τις οποίες αυτοί υπέχουν συνεπάγεται ότι αυτοί οι άλλοι ενδιαμέσοι λαμβάνουν γνώση της ταυτότητας του δικηγόρου-ενδιαμέσου. Λαμβάνουν επίσης γνώση της εκτιμήσεώς του περί του ότι η οικεία ρύθμιση είναι δηλωτέα καθώς και του γεγονότος ότι παρέσχε νομικές συμβουλές σχετικά με τη ρύθμιση. Η εν λόγω **υποχρέωση γνωστοποιήσεως συνεπάγεται επέμβαση στο δικαίωμα σεβασμού της επικοινωνίας μεταξύ των δικηγόρων και των πελατών τους, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.** Δεδομένου ότι οι άλλοι ενδιαμέσοι υποχρεούνται να ενημερώσουν τις αρμόδιες φορολογικές αρχές για την ταυτότητα του δικηγόρου-ενδιαμέσου και για την εκ μέρους του παροχή νομικών συμβουλών, η εν λόγω υποχρέωση συνεπάγεται, εμμέσως, και περαιτέρω επέμβαση στο δικαίωμα επί του επαγγελματικού απορρήτου.

Το Δικαστήριο εξετάζει ακολούθως αν οι ανωτέρω επεμβάσεις μπορούν να δικαιολογηθούν, ιδίως αν ανταποκρίνονται σε σκοπούς γενικού συμφέροντος τους οποίους αναγνωρίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση και αν είναι αναγκαίοι για την επίτευξη των σκοπών αυτών.

Υπενθυμίζει ότι η επελθούσα το 2018 τροποποίηση της οδηγίας εντάσσεται στο πλαίσιο της διεθνούς φορολογικής συνεργασίας η οποία σκοπεί να συμβάλλει στην πρόληψη του κινδύνου φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής, η οποία συνιστά σκοπό γενικού συμφέροντος τον οποίον αναγνωρίζει η Ένωση.

Το Δικαστήριο εκτιμά εντούτοις ότι η υποχρέωση γνωστοποιήσεως την οποία υπέχει ο δικηγόρος ο οποίος δεσμεύεται από το επαγγελματικό απόρρητο δεν είναι αναγκαία προς επίτευξη του σκοπού αυτού.

Πράγματι, όλοι οι ενδιαμέσοι έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν τις σχετικές πληροφορίες στις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Ουδείς ενδιαμέσος μπορεί λυσιτελώς να ισχυρισθεί ότι αγνοούσε τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών οι οποίες διατυπώνονται σαφώς στην οδηγία και τις οποίες υπέχει άμεσα και ατομικά.

Πράγματι, η οδηγία καθιστά τον δικηγόρο-ενδιάμεσο πρόσωπο από το οποίο οι άλλοι ενδιαμέσοι δεν μπορούν, a priori, να αναμένουν καμία πρωτοβουλία δυνάμενη να τους απαλλάξει από τις δικές τους υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών.

Ούτε η αποκάλυψη στη φορολογική αρχή, από τους τρίτους-ενδιαμέσους στους οποίους απευθύνθηκε η γνωστοποίηση, της ταυτότητας του δικηγόρου-ενδιαμέσου και της εκ μέρους του παροχής νομικών συμβουλών φαίνεται να είναι απολύτως αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών της οδηγίας. **Η υποχρέωση υποβολής πληροφοριών την οποία υπέχουν οι άλλοι ενδιαμέσοι οι οποίοι δεν δεσμεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο και, ελλείψει ενδιαμέσων, η υποχρέωση την οποία υπέχει ο ενδιαφερόμενος φορολογούμενος διασφαλίζουν, κατ' αρχήν, την ενημέρωση της φορολογικής αρχής. Η φορολογική αρχή μπορεί, αφού λάβει μια τέτοια πληροφορία, να ζητήσει συμπληρωματικές πληροφορίες απευθείας από τον ενδιαφερόμενο φορολογούμενο ο οποίος θα μπορεί τότε να απευθυνθεί στον δικηγόρο του προκειμένου να αναζητήσει τη βοήθειά του. Η φορολογική αρχή μπορεί επίσης να ελέγξει τη φορολογική κατάσταση του εν λόγω φορολογούμενου.**

Το Δικαστήριο αποφαινεται ως εκ τούτου ότι η υποχρέωση γνωστοποιήσεως την οποία προβλέπει η

² Άρθρο 8αβ, παράγραφος 5, της οδηγίας 2011/16.

οδηγία δεν είναι αναγκαία και, κατά συνέπεια, προσβάλλει το δικαίωμα σεβασμού της επικοινωνίας μεταξύ του δικηγόρου και του πελάτη του.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της.

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106

Μείνετε συνδεδεμένοι!

